

Domácí práce a ženský orgasmus

Kniha Politika touhy otevírá a dopodrobna zkoumá problematiku sexuality z časů totality. Nabízí tak mimo jiné překvapivý pohled na dobu, kterou často vnímáme pouze skrze historii a politiku.

Tomáš Štáška
redaktor MF DNES

O klikou se k českým čtenářům dostává kniha *Politika touhy* renomované socioložky Kateřiny Liškové. Docentka působící na Masarykově univerzitě, která je vedle odborné činnosti známá i jako polovina stand-upového Dua docentky, ji totiž před pěti lety vydala anglicky v nakladatelství Cambridge University Press.

Pro českou verzi, kterou pro nakladatelství Host přeložil Jan Škrob, tak bylo potřeba dohledat všechny citace opět v originále. Dílo s podtitulem *Sex a věda v komunistickém Československu* totiž Lišková sepsala na základě podrobné studie materiálů československých ministerstev a lékařských zařízení. Socioložka se ve svém díle podívala na fenomén rozvoje sexuologie (a vlastně i sexuality), který v našich zemích rozhodně nekopíroval zažitý světový pohled na tento obor. Zatímco na Západě se v otázkách pohledu na sex a jeho zkoumání v poválečných

Idylka Pro pověstný „klid na práci“ potřeboval komunistický režim spokojenou rodinu. K tomu patřil i rovnoprávný pohled na lásku a sex. Foto: Profimedia

letech postupovalo ke stále větší otevřenosti, v komunistickém Československu byla situace jiná.

Emancipace vedle represe

Lišková upozorňuje, že v tomto oboru rozhodně neplatí zažitý pohled na tuhých 50. léta, jako dobu zpátečnickou a zamrzlou. Dokládá to

třeba tím, že v raných padesátých letech byl přijat zákon o rodině, který ženám poprvé zaručil rovná práva v manželství a rodičovství. „Dovedu si představit, že je obtížné srovnat si v hlavě politické represe a vyvlastňování majetku na jedné straně a emancipaci poloviny populace na straně druhé,“ uznává

v předmluvě k českému vydání sama Lišková. „A to počkejte, až se na stránkách téhle knížky dočtete o prvním velkém výzkumu ženského orgasmu, který se u nás odehrál v roce 1952, kdy českoslovenští sexuologové zkoumali důležitost ženské sexuální slasti v kontextu šťastného a rovnoprávného manželské-

ho života,“ pokračuje autorka a dále upozorňuje, že právě v „dlouhých 50. letech“ u nás došlo k legalizaci potratu.

Sexuální osvobození je běžně vnímáno jako proces, který přišel „zdola“, tedy touhou lidí po větší sexuální svobodě. V Československu 50. let k němu ale došlo naopak

„shora“. Komunistický stát totiž potřeboval pro svůj pověstný „klid na práci“ spokojenou nukleární rodinu, k čemuž rovnoprávný pohled na lásku a sex logicky patří. „Jediným legitimním důvodem, aby nový socialistický muž nebo žena, kteří byli osvobozeni od buržoazních vlastnických vztahů minulosti, vstoupili do manželství, byla romantická láska,“ píše Lišková.

Posuny v osvětě

Vědci tak už v 50. letech zkoumali, proč některé ženy nemohou dosáhnout sexuálního vyvrcholení, zda je toto nutné k početí a zda v této absenci hraje roli nedostatek lásky v manželství, případně nerovnost v rámci vztahu. „Tedy to, že manželé nepomáhají s domácími pracemi a výchovou dětí,“ upřesňuje autorka. Výzkumy této ženské schopnosti se v 50. letech soustředily do lázní. Problematika ženského orgasmu, kde původní latinské názvy (jakoby vinící z problému ženu) nahradily neutrálnější „sexuální neuspokojení“, se v roce 1961 dočkala konference, kde si gynekologové a sexuologové stěžovali, že se páry obracejí na lékaře jako na autoritu a ti přitom mohou vycházet jen ze svých osobních zkušeností.

V 60. letech se pozornost lékařů upřela i na jiné než vaginální vzrušení, poprvé se tak například otevírá problematika klitorisu, který v předchozích letech jako by neexistoval. Velkým posunem v osvětě a vnímání tuzemské sexuality pak byl rozhlasový pořad *Důvěrné hovory*, kde od roku 1963 diskutovali odborníci a který získal na velké popularitě.